

OPBOUW



WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

DE ZONDE VAN MOZES

„Aangezien gij op Mij niet vertrouwd hebt...
zult gij deze gemeente niet brengen in het
land, dat ik hun geef”. (Num. 20:12)

Gods verbond

De Here zou redenen in overvloed gehad hebben om op het getwist van zijn volk te reageren met nieuwe oordelen, want het jongere geslacht van de Israëlieten blijkt al geen haar beter of vromer te zijn dan hun voorvaderen, die in de woestijn waren gestorven. Maar in dit geval van protest tegen zijn leiding, heeft de Here niet gereageerd met klachten of verwijten of met dodelijke straffen. Hij heeft in zijn verbond van liefde en trouw aan Zijn volk eenvoudigweg en zonder verwijt gegeven wat ze nodig hadden. Het is aan de Here zelf te danken dat op dit ogenblik van de reis naar het beloofde land niet een punt gezet behoeft te worden. Zo is het ook aan de Here zelf te danken dat er ook vandaag nog een gemeente is en blijft in deze wereld en dat die gemeente het Koninkrijk Gods mag beërven ligt verankerd in de Here zelf, in Zijn liefde en trouw in Jezus Christus. Dat mag ons bemoedigen, ook voor de toekomst, als we denken aan onze eigen zonden, ontevredenheid en onmacht.

DOOR
R. BRANDS
HEN HELDER

Het optreden van Mozes is niet met die liefdeshouding van de Here in overeenstemming. En daarin zit het erge van wat aangeduid wordt als de zonde van Mozes: hij geeft blijk van geërgerdheid en boosheid. Hij spreekt tot het volk, inplaats van tot de rots; hij richt de aandacht op zichzelf (zullen wij... en niet op de Here. Een woord van Mozes tot de rots gesproken met in zijn opgeheven hand de staf, zou de aandacht van het volk gericht hebben op de macht en de liefde van de Here. Maar nu staat Mozes de Here in de weg.

Mozes en Christus

In vers 12 staat dan dat Mozes en Aäron niet op de Here hebben vertrouwd en Hem niet hebben geheiligd ten aanschouwen van de

Israëlieten. „Ze hebben niet zo in de Here geloofd, dat ze Hem wilden doen uitkomen als de Heilige, de Afgezonderde, de Onvergelykelijke”, zo omschrijft een commentaar dit vers. Mozes, de „middelaar van het oude verbond”, faalt, de vertegenwoordiger van de Here bij zijn volk maakt de verbondsliefde van de Here niet doorzichtig. Zijn optreden roept dan ook om de komst van de volmaakte Middelaar, Jezus Christus, die Gods naam volkomen aan de mensen geopenbaard heeft. Maar, zal iemand misschien zeggen: Jezus heeft toch ook boos gereageerd op bepaalde momenten. Dat is wel waar, maar Zijn toorn was altijd de toorn van Zijn Vader en was altijd gericht tegen mensen, die de liefde van de Vader in de schaduw stelden of Hem van de opdracht om aan die liefde gestalte te geven wilden weerhouden. Mozes faalde in het uitvoeren van hetgeen waartoe hij geroepen was. Christus niet: Hij volbracht heel het verzoeningswerk. Uit Hem, de rots waaruit zijn volk verzadigd werd (1 Cor. 10: 4!) komt al het heil ons toe, alles wat wij op onze reis naar het heil van de eeuwige rust van node hebben.

De Heilige

Dat de Here zich de Heilige beoogt in deze geschiedenis is te zien in twee zaken. Ten eerste: in het oordeel over Mozes en Aäron: de straf op hun „niet-vertrouwen” is de ontzegging van de toegang tot het beloofde land en ten tweede in Zijn liefde en trouw jegens Zijn volk, als Hij uit de rots, ondanks Mozes' optreden, toch water doet tevoorschijn komen in een zo overvloedige hoeveelheid dat mens en dier ruimschoots te drinken hebben. De zonde van Zijn vertegenwoordiger weerhoudt de Here kennelijk niet, om zijn volk in gunst aan te zien. Hij laat desondanks Zijn liefde zien. En dat doet Hij nog steeds. Hij is in Zijn methode van handelen met zijn volk niet veranderd. Van die liefde van God in Jezus Christus heeft de gemeente des Heren vandaag te getuigen; het beeld vertonen van haar Heer en Zijn Vader is ook vandaag nog opdracht voor de gemeente van Christus: jegens hen

Inhoud

- 1 Ds R. Brands,
De zonde van Mozes
- 2 Drs O. Mooiweer,
Hoe steven wij naar kerke-
lijke eenheid?
- 3 Dr H. M. Mulder,
Wat hoopt men met deze
vertaling te bereiken?
- 4 F. P. Vink,
Een eerbewijs aan Professor
C. Veenhof (1)
- 6 M. de Jonge,
Boekbespreking
- 7 Drs O. Mooiweer,
Boekbespreking

met wie ze in aanraking komt heeft zij God de Vader en Jezus Christus te vertegenwoordigen. Aan ons als leden van Christus gemeente moet af te lezen zijn wie God is en wie Christus is. Dat geldt in allerlei verhoudingen: voor de gemeente in de wereld, voor de individuele christen in zijn omgeving, voor ouders tegenover hun kinderen: uitdrukking geven aan de heiligheid van God, aan de onvergelykelijkheid van Zijn liefde en ontferming. Maar we zullen daarbij ook altijd moeten bedenken: ons heil hangt niet af van ons eigen werk, maar van het werk van Hem, in wie wij verzoening hebben van al onze tekorten in het vertonen van het beeld van God en van Christus. Achter Hem aan gaat zijn volk de rust in, een andere weg is er niet. Hij is de enige veilige weg.



10 JAAR „WOORD EN DAAD”

Op D.V. 6 juli a.s. zal het 10 jaar geleden zijn dat de Stichting Reformatorische Hulpactie Woord en Daad werd opgericht. Hiertoe worden een tweetal jubileum-samenkomsten belegd, t.w. in de Laurenskerk te Rotterdam op 17 september en in de Bovenkerk te Kampen op 24 september a.s.; aanvangstijd voor beiden is 19.30 uur. Hoewel over de programma's nog nadere publikaties zullen volgen kan thans reeds worden medegedeeld, dat medewerking zal worden verleend te Rotterdam door het Mannenkoor Ethan uit Yerseke, Riet den Hertog (sopraan). Herman van Vliet (orgel) en een groot meisjeskoor samengesteld uit leerlingen van 13 middelbare scholen; te Kampen door het Noordermannenkoor/-koperkwartet uit Rijssen, Riet den Hertog (sopraan) en Dick Sanderman (orgel).

In de afgelopen 10 jaren nam het werk van de stichting grote omvang aan. Thans wordt hulp verleend in 15 landen met een jaarbudget van rond 10 miljoen gulden.

Hoe streven wij naar kerkelijke eenheid?

Het is niet voor het eerst, dat dit thema aan de orde wordt gesteld en ook niet de eerste keer, dat wij hierover schrijven.

Men kan zich afvragen of het wel enige zin heeft bezig te blijven met belangwekkende vragen rondom kerkelijke eenwording. De één taxeert een ontstane situatie nu eenmaal anders dan de ander. Ieder heeft zijn eigen kerkelijke achtergrond van waaruit hij de problemen beziet en valt moeilijk los te wrikken uit het kerkelijk verband waarin hij zijn plaats inneemt. Men heeft in verband met het laatstgenoemde wel geponeerd, dat hélaas een kerkverband ten aanzien van kerkelijke eenwording als rem fungeert. Maar anderen stellen daar tegenover, dat binnen een kerkverband de gemeente des te sterker aanspreekbaar is. Het kerkverband kan zodoende iets gezamenlijks op gang brengen en valt daarom binnen het bestek van het gebruikte beeld eerder als gaspedaal te typeren. Maar daarover willen we in het kader van dit artikel niet verder uitweiden.

De roeping van de kerk

Wē troffen enkele jaren geleden in een verslag van een zomerkonferentie van CSFR („Reformatisch Dagblad” d.d. 5 juli 1980) enkele opmerkingen aan van Dr C. A. Tukker, thans Hervormd predikant (Geref. Bond) te Urk, die refereerde over: „De roeping van de kerk in deze tijd.” Hij stelde in zijn referaat terecht, dat de roeping van de kerk de verkondiging van het Woord is. Waar de kerk die roeping niet meer als beheersend voor haar bestaan en voortbestaan belijdt, verliest zij zich in allerlei bijkomstigheden en gaat een macht ontplooiën, die de Heiland der wereld haar niet verleend heeft. Het rooms-katholicisme met zijn ouderwetse hiërarchische structuur en het oekumenisme met zijn modern verpolitiekt evangelie zijn daarvan sprekende voorbeelden. Verkondiging van het Woord is bepalend voor het gezag van de kerk. Het gaat om de proklamatie van het heil! VERkondiging is dus AFkondiging!

Er GAAT niet alleen iets gebeuren, maar bovenal: Er IS iets gebeurd! De feitelijkheid van Gods eerste invasie in deze wereld via de komst van Christus gedooft geen vrijblijvende opstelling, maar eist een positieve geloofsreactie. Die geloofsreactie gaat niet op in een op de aarde gerichte heilswachting, maar ook niet in een op de hemel gerichte toekomstverwachting. Wij moeten ons bewust zijn, dat God ons als mensen op deze aarde geplaatst heeft om zo de jongste dag te verwachten. Hier dient onderscheiden te worden tussen een cultus van God en een cultus van de eigen zaligheid. Ds S. G. de Graaf waarschuwde er destijds al voor via de opvoeding van de kinderen geen

DOOR O. MOOIWEER ENSCHDEDE

hemelklantjes te kweken. En van hem zijn ook deze indringende woorden: „De Schrift is ten volle het boek voor de aarde, zij het voor de aarde onder het licht van de hemel” („Verbondsgeschiedenis” DL I, pag. 101).

Staat en stand

Enige tijd geleden heb ik over bovenstaand onderwerp geschreven. Daarop kwamen enkele vriendelijke reacties. Met de staat van een christen wordt bedoeld dat hij al dan niet recht staat voor God in die zin dat hij een kind van de HERE is. Met de stand wordt bedoeld op het feit dat het leven van een christen vaak niet klopt met zijn staat. Ik vind het een onderscheiding die wel duidelijk is, maar waarmee je in de praktijk van het geloofsleven niet veel kunt beginnen. Ik ben bang voor het wroeten in je zelf dat tot niets leidt. En: kon een David, na zijn zonde met Bathseba en het vermoorden van Uriah, zich troosten met het feit dat zijn toestand dan wel niet goed was, maar zijn staat wel? De vraag stellen is het antwoord weten. Natuurlijk kon hij dat niet. Dat zou de zonde gekroond zijn. David heeft dat na zijn bekering dan ook wel gezien. Hij vraagt dan of de HERE Zijn Heilige Geest niet wil wegnemen,

Wij kunnen dus niet doen alsof er zich geen maatschappelijke problematiek aan ons presenteert. Ook met het oog dáárop heeft het zoeken naar oekumenische samenwerking in geloofsverbondenheid alle zin. Ja, is het zelfs een opdracht van Christus! „Ziende op de geweldige opdracht kunnen ondanks de toenemende polarisatie allen, die in Christus geloven, niet langer om elkaar heen”, aldus Dr Tukker. Wij zullen eerst - hoe men het ook keert of wendt - van de waarheid van de volzin, zojuist geciteerd, moeten doordringen worden willen wij iets zinnigs ondernemen in de richting van kerkelijke eenwording.

Verzande oekumene?

Het is opvallend, dat de op gang gekomen oekumene van na de Tweede Wereldoorlog in zekere zin bezig is te verzanden. Het heeft lang niet opgeleverd wat men ervan verwachtte. Men heeft de taaië verworteling met eigen oorspronkelijke kerkelijkheid onderschat. Was de start dan verkeerd? Ja en nee! Ja, omdat men dacht de toestand van de beleving van geloofseenheid in oorlogstijd zonder meer na de bevrijding te kunnen continuëren. Nee, omdat wat in die fase van de wereld- en kerkgeschiedenis was gegroeid niet slechts de verwerkelijking van een groots ideaal was. Was de HERE Zelf daarin niet op een bepaalde

manier bezig geweest? Onlangs heeft Prof. Dr H. Berkhof bij zijn afscheid als voorzitter van de Raad van Kerken de balans opgemaakt. Hij kwam tot een teleurstellende konklusie. De in de Raad bijeengebrachte kerken hebben geruisloos het oekumenisch gebod - bedoeld werd op Johannes 17:21: „Opdat zij allen één zijn” — prijsgegeven. Hij wees daarbij niet alleen op de voortschrijdende verwereldlijking, maar signaleerde ook toenemende tegenstellingen binnen de kerken. Van de drie G's waarop de Raad gericht is - geloof, gemeenschap, gerechtigheid -, is volgens Dr Berkhof alleen ten aanzien van de sociaal-politieke gerechtigheid heel wat tot stand gebracht. Maar wat de beide andere G's betreft, daar lijkt zo langzamerhand de leus te gelden: Doe niet als kerken samen wat ge evengoed of beter alleen kunt doen. Maar „om huns Ivens wil” zouden de kerken zich thans samen, in nieuw op te richten sekties, juist op zaken van geloof en gemeenschap moeten gaan concentreren. (Wij ontleenden voor bovenstaande opmerkingen enkele gegevens aan het „Nederlands Dagblad” d.d. zaterdag 11 juni jl.) Het treffende van de tegenwoordige periode is, dat men allemaal bijzonder gehecht blijkt te zijn aan „eigen kerkinstituut”. Maar het bedacht-zijn op eigen kerkelijke identiteit is geen alternatief voor het beducht-zijn voor een vals oekumenisme. Deze opmerking moet vooral worden geadresseerd aan wat wij plegen te beti-

Pastorale notities

DOOR H. AMELINK AALTEN

zoals Hij dat gedaan had bij Saul. Psalm 51.

Op die manier kun je met de onderscheiding staat en stand in ieder geval niet werken. Het zou brutaal zijn. En als we nu eens diep bekommerd zijn, als we ons afvragen of er nog wel heil voor ons is, moeten we dan naar die onderscheiding grijpen? Immers neen. Hoe dieper men in zulke omstandigheden gaat zoeken bij zich zelf hoe veel te meer zal er niets gevonden worden. Het is dan ook niet voor niets dat bij het doen van openbare belijdenis gevraagd wordt je zaligheid buiten je zelf te zoeken. Vooral niet bij je zelf. Wij moeten Gods beloften

aanvaarden. Want het Evangelie komt zo tot ons met het bevel van geloof en bekering. En als de HERE iets tegen ons zegt dan past het ons niet om tegen te werpen dat de mens van nature dood is door zonde en misdaden en dat we daarom de beloften niet aanvaarden kunnen. Als Petrus en Johannes naar de tempel gaan, in Handelingen 3, dan zien ze een verlamde die nooit had kunnen lopen. Toch krijgt hij dan het bevel om op te staan en te gaan lopen. Mocht hij toen zeggen: „ja maar, ik kan niet lopen; dat heb ik nooit gekund”. Nee dat mocht hij niet. De verlamde deed het ook niet. Als God ons opzoekt in onze verdoemelijke staat dan past het ons niet die staat aan te voeren als argument tegen Zijn spreken.

Zeker: er zijn veel bestrijdingen in het leven. Wie God kent, kent dat ook. Maar er is dan maar één weg: de weg naar Jezus Christus. Achter Hem aan. En vertrouwen op Gods beloften die in Jezus Christus ja en amen zijn.

telen als een bepaalde sektor van de gereformeerde gezindte. Wie de kerkelijke pers bijhoudt kan de moeite waarmee diverse scribenten in dit opzicht worstelen uit allerlei artikelen zomaar proeven. Maar het blijft vaak bij het lanceren van bepaalde opmerkingen, die de nood van de kerkelijke gescheidenheid vertolken. Niemand echter vermag blijkbaar het verlossen-de en beslissende woord te spreken, dat voor iedereen voluit acceptabel is. Immers: de Christelijke Gereformeerden, de Vrijgemaakt Gereformeerden en de Nederlands Gereformeerden - om ons nu maar tot hen te beperken - kennen hun eigen historie, bepalen hun eigen positie, leveren hun eigen inbreng en hebben in een bepaald opzicht hun eigen doelstelling. Wie krijgt deze mensen echter ooit allemaal in één kerkgemeenschap bij elkaar en hoe krijgt men dat eventueel vóór elkaar? Laten wij eerlijk toegeven, dat wij het niet weten! Maar tegelijkertijd laat zich de vraag niet onderdrukken of dat dan allemaal op stel en sprong moet. Loop je niet het ernstige risico door de zaak te forceren meer af te breken dan op te bouwen? Je moet elkaar niet overvragen! Maar dat betekent niet, dat de zaak zelf daarmee op een laag pitje mag gezet worden. We moeten ons terdege bewust zijn, dat wij allen bij Christus' terugkomst naar deze wereld verantwoording zullen hebben af te leggen ook van ons kerkelijk optreden. Johannes 17 staat niet voor niets in de Bijbel. We hebben daarin te doen met het hogepriesterlijk gebed van de Here Jezus Zelf!

Suggesties

Ter afsluiting van dit artikel willen we enkele suggesties doen zonder aanspraak te maken op volledigheid en zonder te denken, dat dit het eind van alle tegenspraak is. We voelen wel aan, dat onze positie kwetsbaar is, maar willen het niet bij een analyse van de problemen laten. Daarom het volgende:

- We zullen met een goed geweten meer waardering voor elkaar moeten kweken door vooral het positieve, dat wij bij elkaar ontdekken, te aksentueren en te intensiveren.
- Daarbij dienen wij wel te handelen vanuit een gemeenschappelijke overtuiging van wat principieel gereformeerd is. En het kan wel eens zijn, dat vooral daar het knelpunt ligt. Wat is gereformeerd in deze tijd? Hoe vul je dat begrip in?
- Verder zullen wij niet mogen vergeten, dat we veel voor elkaar hebben te bidden! En dat niet om de ander tot ons te doen overkomen, maar om de

weg naar elkaar te vinden, die goed is in de ogen van onze God.

- Daartoe zullen wij samen Gods Woord moeten onderzoeken om zijn wil ook in dit opzicht te verstaan terwijl wij daarbij zullen inkalkuleren, dat ieder in principe eenzijdig is ook of misschien juist als het gaat om een kerkelijke benaderingsmethode.
- Wij zullen bereid moeten zijn iets van onze kerkelijke eigenheid in te leveren in het belang van de verwerkelijking van de gereformeerde oekumene.

Misschien vinden velen dit maar een pover voorstel. Maar mag ik vriendelijk vragen er eens serieus over na te denken en niet te haastig te zijn met allerlei kritische kanttekeningen? Als gelovigen niet

langer tegenover elkaar staan maar naast elkaar gaan staan is er al heel wat bereikt. Het is als bij een korenhalm. „Die korenhalm mag niet wezenlijk op de andere halmen steunen, want dan zou hij reeds geknakt zijn. Toch maakt het als korenaren naast elkaar staan, dat men samen sterker staat tegen opgroeiend onkruid en tegen de zwiepende storm.” (Prof. Dr P. J. Roscam Abbing: „Komen als geroepen” - pag. 127).

En onze diepste motivatie is te vinden in de Heilige Schrift! We lezen immers in Romeinen 15 : 5 en 6: „De God nu der volharding en der vertroosting geve u eensgezind van hetzelfde gevoelen te zijn (naar het voorbeeld van) Christus Jezus, opdat gij eendrachtig uit één mond de God en Vader van onze Here Jezus Christus moogt verheerlijken.”

De Groot Nieuws Bijbel (2)

Wat hoopt men met deze vertaling te bereiken?

In het inleidend artikel (Opbouw van 22 april jl.) kwam het speciale karakter en daarmee de bedoeling van deze vertaling al even ter sprake: vertaling in omgangstaal. Of, zoals de bewerkers in een 'Verantwoording' omschrijven: „een taal die voor elke Nederlands-sprekende volwassene begrijpelijk en aanvaardbaar is”.

We zullen dus geen moeilijke woorden aantreffen of uitdrukkingen „die alleen voor bepaalde groepen toegankelijk ... zijn, zoals dat het geval is bij vaktaal, streektaal of kerktaal”.

Ik geef enkele voorbeelden, waarbij ik er van uitga, dat u, zo nodig, een 'gewone' vertaling er naast legt.

Het ons bekende woord *aalmoes* is vermeden en op verschillende manieren omschreven. Matth. 6 : 2 „Helpt u iemand in nood, maak het dan niet wereldkundig zoals schijnheilige mensen doen”; Luk. 11 : 41 „Geef de inhoud weg aan de armen”; Hand. 3 : 2 „Elke dag legde men hem neer bij de tempelpoort, de Schone Poort, waar hij de bezoekers van de tempel om geld vroeg”; wel volgt dan in vers 4. als de betekenis uit het voorgaande duidelijk moet zijn: „Toen hij Petrus en Johannes de tempel zag binnengaan, vroeg hij om een aalmoes”.

Soms leidt dit tot een zeer levendige verhaaltrant, zoals Hand. 9 : 36, waar de beschrijving van Dorcas 'Deze was overvloedig in goede werken en aalmoezen, die zij gaf' aldus wordt weergegeven: „Ze deed veel goed en gaf weg

DOOR H. M. MULDER KAMPEN

wat ze kon”. Maar een zo vrije weergave komt ook gemakkelijk als minder trefzeker over, zoals in het volgende hoofdstuk over Cornelius (10 : 4 en 31), waar 'uw aalmoezen zijn voor God in gedachtenis gekomen' wordt vertaald met: „God heeft uw gaven voor de armen aanvaard”. Ik ben bang dat een lezer zich moeilijk een voorstelling kan maken van het 'aanvaarden' door God van de gaven voor de armen. Dan is de - eveneens vrije - weergave in de Willibrord-vertaling om haar duidelijkheid te verkiezen: „zijn voortdurend in Gods gedachte”.

Ook het begrip *sabbatsreis*, dat slechts voorkomt in Hand. 1 : 12, is op een doelbewuste manier vertolkt. Natuurlijk was het mogelijk geweest een verklaring er van te geven in de Woordenlijst, die achterin is opgenomen. Maar wie zou bij het lezen van de bijbel er toe komen om dit na te slaan? Daar-

Redactie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

om is het zeker praktisch om de door het woord 'sabbatsreis' bedoelde afstand meteen maar duidelijk aan te geven. En dat is gebeurd: „de Olijfberg ... ligt vlak bij Jeruzalem, op nog geen kilometer afstand”. Klare taal voor iedereen en ook nog erg nauwkeurig! Want ter bepaling van de afstand die men op een sabbat mocht lopen, gingen de rabbijnen uit van de 2000 el, die genoemd worden in Num. 35: 5 en Joz. 3 : 4. En een el had een lengte van bijna 50 cm.

En toch blijft er een vraag: Waarom gebruikt Lukas hier deze bij trouwheid van de vertaling niet alleen gelet op de weergave van de woorden, maar vooral ook op de overdracht van de bedoeling van de grondtekst. Het gaat erom dat de vertaalde tekst zoveel mogelijk dezelfde indruk maakt op de lezer of hoorder als de oorspronkelijke Joden vertrouwde term 'sabbatsreis', die uitsluitend hier in de bijbel voorkomt? Heeft dat een speciale bedoeling? Volgens prof. Grosheide laat Lukas zo uitkomen, dat Jezus' hemelvaart in feite in Jeruzalem plaats vond. Want volgens Ex. 16 : 29 moest een Jood „op zijn plaats blijven” op de sabbat. En de Olijfberg, die slechts een sabbatsreis van Jeruzalem is verwijderd, is dus te rekenen tot de 'plaats' Jeruzalem. Is die verklaring juist, dan geeft de vertaling „nog geen kilometer” de bedoeling van Lukas onvolgende weer.

Gaat het alleen maar om eenvoudige taal?

De weergave van 'sabbatsreis' leert ons, dat een vertaling die zich beperkt tot eenvoudig woordgebruik, reeds heel wat vragen oproept.

De vertalers van de GNB zijn zich dat ook terdege bewust. In hun verantwoording zeggen zij: „(Er) wordt in de toetsing van de *gelijke tekst*’. Daarbij moet rekening gehouden worden, zeggen de bewerkers, met het Nederlands „in al zijn aspecten, zoals de zinsbouw en de stijl. Ook de toon van de taal en de kleur van de woorden zijn uitermate belangrijk bij teksten zoals de bijbel die aanbiedt.”

Een naar deze normen tot stand gebrachte vertaling mag hoge verwachtingen wekken, maar stelt ook zware eisen voor de toetsing van de resultaten van het werk. Een kritikus moet proberen zich in te leven in de bedoelingen van de vertaler en, wanneer hij in bepaalde gevallen de aangeboden vertaling afwijst, trachten met een voorstel te komen dat (naar zijn mening) beter aan de genoemde normen voldoet. Dan kunnen we verder komen. Voor onszelf door allerlei Schriftgedeelten opnieuw te overwegen. De geheel nieuwe verwoording kan verfrissend werken. En als we bezwaren hebben, kan omschrijving daarvan ons toch verder helpen in het verstaan van Gods Woord. En daarnaast kunnen we een bijdrage leveren aan een project dat onze belangstelling ten volle verdient.

Dezelfde indruk als de oorspronkelijke tekst?

Eerst kies ik een eenvoudig verhalend gedeelte, Joh. 3:1, 2a: „Er was een man die Nikodemus heette. Hij behoorde tot de Farizeeërs en was lid van de Hoge Raad. Midden in de nacht ging hij naar Jezus toe.”

Deze verteltrant is stellig pakkend: „Er was een man die Nikodemus heette... Midden in de nacht...” Maar het is te romantisch, schept een beetje een sprookjesfeer. En dat niet alleen, maar ook worden elementen van de informatie in een andere volgorde gezet en aangescherpt. Er komt spanning in, wanneer we lezen: „Midden in de nacht...” Het oorspronkelijke geeft daartoe echter geen enkele aanleiding. Er staat heel eenvoudig: „Deze kwam tot Hem des nachts”. In die volgorde, zodat *des nachts* geen nadruk heeft; en zonder toevoeging van *midden*. Het oorspronkelijk laat dus de mogelijkheid open, dat de bepaling *des nachts* helemaal niet op iets uitzonderlijks wijst. Verschillende uitleggers merken op, dat nachtelijke gesprekken in die tijd wel gebruikelijk waren. Al kan natuurlijk ook vrees of schaamte Nikodemus dit tijdstip hebben doen verkiezen. Maar in geen van beide gevallen past de opvallende uitdrukking: „Midden in de nacht”.

En, zoals gezegd, dat staat er ook niet! Ik noem u nog twee plaatsen, waar de bepaling *midden* in

het Grieks wel is toegevoegd en ook door de plaatsing nadruk heeft. Ik citeer in de vertaling GNB: „Toen de bruidegom maar niet kwam, werden ze¹⁾ slaperig en sliepen in. *Midden in de nacht* werd er geroepen: Daar komt de bruidegom!” (Matth. 25:5, 6). Hier past de bepaling volkomen, evenals wanneer Paulus vertelt: „Onderweg, *midden op de dag*, koning Agrippa, zag ik een licht uit de hemel dat helderder was dan de zon...” (Hand. 26:13).

En dan de wijziging in de volgorde. Heel letterlijk vertaald staat er in het oorspronkelijk: „En er was een mens uit de Farizeeërs,

¹⁾ In het oorspronkelijke staat: „werden ze allen slaperig...”. Allen. Dus in dat opzicht was er geen verschil tussen de domme meisjes en de verstandige. Het woord is stellig van betekenis. Waarom is het weggelaten? Een zelffout misschien? In ieder geval is het jammer.

Nikodemus was zijn naam”. Uit de volgorde en uit het verband blijkt, dat het gaat om ‘een mens’ en om het ‘behoren tot de Farizeeërs’. Dat wordt duidelijk op grond van de twee voorafgaande verzen, die ik citeer naar de GNB: „Jezus kende de mensen maar al te goed. De mens had geen geheimen voor hem; hij wist zelf heel goed wat er in een mens omgaat”. En dan volgt letterlijk: „En er was een mens die behoorde tot de Farizeeërs”.

Ziet u het verband? Jezus wist, wat er in deze mens was. En ook, hoe hij als Farizeeër, en dan nog wel lid van de Hoge Raad, niet erg ontvankelijk zou zijn voor de prediking van het koninkrijk van God. We lezen in de verzen 11 en 12: „Ik verzeker u: wij weten waarover we het hebben, en wij getuigen van wat we met eigen ogen hebben gezien; toch neemt niemand van u onze verklaring aan.

Jullie geloven me niet eens, als ik het heb over aardse dingen; hoe zullen jullie me dan geloven als ik het heb over goddelijke dingen?”

Voor het begrijpen van dit verband is de overgeleverde volgorde onmisbaar. En die kan ook zonder bezwaar worden gehandhaafd. Het Nederlands blijft er even eenvoudig en natuurlijk om.

Daarnaast zit ik wel met de moeilijkheid van de vertaling ‘mens’. Dat klinkt mij in het Nederlands wat vreemd: „En er was een mens die behoorde tot de Farizeeërs...” De Statenvertaling zegt het zo: „En er was een mensch uit de Farizeeëren...”. Maar hierin neig ik naar de keuze van de GNB: „En er was een man...” Inconsequent? Misschien wel. Vertalen blijft moeilijk, omdat de ene taal andere mogelijkheden heeft dan een andere. Een volgende keer ander materiaal.

LIEFHEBBER VAN VADER* (1)

Een eerbewijs aan Professor C. Veenhof

Een stukje geschiedenis

Tot tweehonderd jaar geleden nam de vader nog ontwikkelbaar de positie van gezinshoofd in. Romans spelend in die tijd en geromantiseerde documentaires over belangrijke gebeurtenissen uit die periode op uw televisiescherm laten duidelijk zien dat het oppergezag over de opvoeding bij hem berustte: Vaders wil was uiteindelijk wet. En dat laatste in veel grotere mate dan de wil van de moeder. Tussen haar en de kinderen was een gemeenzaamheid die juist door haar grootheid en tederheid minder geschikt was om dat gezag te belichamen. Temeer omdat dat gezag juist niet beredeneerd moest worden - vond men tot rond 1790. Dat was 3 jaar vóór de Franse Revolutie, waarin het gezag van koning, baas en kerk omvergeworpen werd.

Sinsdien ging de ontlustering van de vader als opvoeder steeds sneller. De rol van de moeder in de opvoeding werd steeds beter onderzocht. We weten nu - anno 1983 - dat haar warmte wederwarmte bij het kind wekt. De vader is vreemd (?) genoeg een bijna vergeten figuur: in 1890, dat is dus 100 jaar later dan de Franse Revolutie, heet het eerste hoofdstuk van een pedagogisch boek over de vader in het gezinsopvoedingsproces „een vergeten hoofdstuk”. Er wordt door de beoefenaren van de wetenschappen die de mens bestuderen zelfs al gesproken van een „vaderloze cultuur”.

^{*} Een omwerking van eerder in kerkbladen van Vlaardingen en Den Helder verschenen artikelen.

DOOR F. P. VINK DEN HELDER

Ga je nu in de boeken duiken, dan merk je op dat dat vaderschap echt niet zomaar of per ongeluk is vergeten. Onder de wetenschappers bestaat een aanwijsbare agressie tegen de vader als opvoeder. Hij wordt gezien als een verwerpelijke vertegenwoordiger van alles wat riekt naar absolute, d.w.z. altijd geldende waarden en vooral traditionele normen.

„Stelen mag niet” is zo’n norm die dan ook geldt voor rijken en armen, in plaats van tegenwoordig

alleen voor de rijken te gelden. Waarom?

Wel eenvoudig: dat staat GESCHREVEN in de Bijbel.

Onderscheid maken tussen verschillende SOORTEN kerkleden mag ook niet: in de kerk zijn er geen priesters en geen leken! Waarom niet?

Wel er is iets GEBEURD in de geschiedenis dat zoiets verbiedt: een voorhangsel tussen het Heilige en het Heiligende Heilige scheurde van boven naar beneden. Tegenwoordig mag geen discriminatie gemaakt worden op grond van ras, huidskleur enz., echter weer wel op grond van politieke overtuiging.

De vader wordt door de beoefenaars van de menswetenschappen gezien als vertegenwoordiger, als symbool van „Er staat geschreven” en „Er is geschied”, en dat mag niet. Mensen die veelvuldig in hun redeneringen gebruik maken van wat niet mag of juist weer wel moet, omdat het zo staat in de Bijbel of blijkt uit de (heils)geschiedenis, spelen een vaderrol of vervullen een vaderfunctie. Vooral na de laatste Wereldoorlog in Nederland - en zeg maar gerust na de kerkscheuring van 1944 - wordt zoiets afschuwelijk verfoeid: weg met die veréénZELVing van de vaderfunctie met die absolute waarden en normen. Er valt letterlijk! goud te verdienen met boeken, films en toneelstukken waarin dat belachelijk gemaakt

wordt. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn uit de vorige eeuw al: Charles Darwin (de „uitvinder” van de evolutie-hypothese), Karl Marx (juist ja: de uitvinder van het gevleugelde woord: „Proletariërs aller landen, verenigt u!” en „Godsdienst is opium van het volk”), Freud en in onze eeuw de studenten aansprekende Marcuse.

Van Freud wilde ik een anecdoten doorgeven die m.i. duidelijk laat zien waarom hij en vele anderen zo negatief over de vaderfunctie of -figuur oordeelden.

Tijdens een congres in München over psychische ziekten in 1912 (dus nog voor de Eerste Wereldoorlog) werd het gesprek op de in het oog vallende Farao Amenophis IV gebracht. Deze farao was zo bijzonder, omdat hij het veelgodendom van zijn tijd in Egypte wijzigde in een monotheïstische godsdienst en dat op eigen gezag en tegen de wil van de oppermachtige priesterkaste in, met alleen de zon als god (Aton). Rond 1375 voor Christus veranderde hij zijn naam in Echnaton (zoon van de zon). Tot nu toe nog niets bijzonders.

Anders wordt het als op dat congres ter sprake komt dat Echnaton op de koningszuilen van zijn voorgangers verspreid door het gehele land, maar vooral die van zijn vader Amenhotep, de namen van zijn voorvaders verwijderd en zijn eigen naam erin laat beitelen. Zoals u misschien weet worden in het Egyptische hiëroglifenschrift koningsnamen omgeven door een rechthoek met afgeronde hoeken, een z.g. cartouche. Enkel bewe-

ren nu op dat congres dat Echnaton dat deed ten gevolge van zijn negatieve instelling ten opzichte van zijn vader; anderen menen dat achter zijn schepping van een monotheïstische godsdienst een vadercomplex schuil gaat. Ook al niet zo positief dus.

Carl Gustav Jung (1875 tot 1961), een zeer zelfstandig werkend psychiater, die veel contacten had met Freud en andere leidende personen van de INTERNATIONALE psycho-analytische beweging, hinderde dit en trachtte duidelijk te maken dat Echnaton in die tijd - zonder onze bijzondere godsopenbaring - een scheppend en bijzonder religieus man was geweest wiens woorden en daden niet uit persoonlijke weerstand of zelfs haat tegen zijn vader konden worden verklaard.

Zijn vernietigingsdrang richtte hij tegen de naam van de god Amon van vóór zijn tijd als koning, waar hij geen aanhanger meer van was. Die godsnaam liet hij overal, en dus ook uit de cartouches van zijn vader (die naar die god genoemd was) Amen-hotep verwijderen. Het belangrijkste argument vond Jung dat Echnaton vrij pleitte van vaderhaat of vadermoord zelfs, was dat ook andere farao's de namen van hun werkelijke of goddelijke voorvaders op monumenten en beelden door hun eigen naam vervingen, omdat zij zich hiertoe als incarnaties (belichamingen) van dezelfde god gerechtigd achtten. Deze farao's hadden echter noch een nieuwe stijl in de kunst, noch een nieuwe godsdienst gesticht.

Conclusie? Echnaton deed wat hij doen mocht, als zoon van de god-

heid en had dus een positieve, in plaats van een negatieve verhouding tot zijn vader.

Op dit moment zinkt Freud bewusteloos van zijn stoel. Hij kan het idee NIET verdragen dat er ook maar IETS positiefs zou zijn aan de vaderfiguur. Nog terwijl Jung hem naar een divan in een aangrenzende kamer draagt, komt Freud gedeeltelijk bij en kijkt in hulpeloosheid naar Jung op alsof die zijn vader is!

Conclusie

Dit lijkt me een te duidelijke verwijzing te zijn die de agressie tegen de vaderfiguur of vaderfunctie kan verklaren: men wil niet hulpeloos of afhankelijk zijn en denkt dit te bereiken als men zich onafhankelijk van anderen kan opstellen. Die afhankelijkheid geeft een te groot gevoel van eenzaamheid en dat is niet leuk.¹⁾

Is het onmogelijk om onafhankelijk te zijn, dan wordt gegrepen naar het zich onafhankelijk VOELEN op een negatieve, eerst de ander en daarna zichzelf vernietigende, manier. Dat geldt niet alleen voor Freud, maar ook voor Karl Marx. Van hem is in ieder geval bekend dat zijn verhouding tot zijn vader niet erg positief genoemd kon worden: Marx was niet bereid het door zijn vader gegeven geld beter te besteden. Evenmin volgde hij zijn vader in diens raad zijn meisje op een met de christelijke naastenliefde overeenkomende manier te behandelen. De breuk met Freud kwam voor Jung niet veel later, toen C. G. Jung in zijn hoofdwerk zijn ideeën publiceerde die juist een positieve

verhouding tot de vaderfiguur inhielden. Voor Freud was zijn autoriteit op psycho-analytisch gebied van groter waarde dan de liefde tot de waarde, ondanks Jungs verering van Freud als vader.

Terug naar de vader en de moeder. Zou nu werkelijk alleen de moeder een goede invloed hebben op het kind en de vader pas, als hij in het voetspoor van zijn vrouw loopt? Als je soms om je heen, naar de t.v. of de film kijkt, zou je dat wel denken!

Buitenaards

Een sprekend voorbeeld van zo'n film waar de vader zo'n bijna vergeten figuur blijkt te zijn geworden is die onder titel „E.T.-Extra-Terrestrial”, juist deze weken in Nederland draaiend en onderwerp van bespreking.

Fantastische, suggestieve beelden, mooi van kleur en goed door een sprekende cameratechniek, ontroerend vooral voor de jeugd, in het geheel niet anti - het vaderlijke en desondanks juist in zijn sfeerteekening onthullend.

Vader is nog niet vergeten, blijkt echter zijn gezinnetje door zijn weglopen met een andere vrouw naar Mexico zo ogenschijnlijk niet diepgaand te hebben beïnvloed. Het dagelijks leven gaat door: de koelkast blijft goed voorzien, de kinderen vormen met elkaar een gemeenschap in staat tot spel en wederdienst. Een extra schrapje op het tere kinderzieltje is er bijgekomen, en wat dan nog? denkt de naïeve toeschouwer. Als vader was gestorven, hetzij nu of op latere leeftijd, dan was hetzelfde beeld ontstaan als nu.

Dat de hoofdpersoon ontstellend veel poppen heeft, is nog daaraan toe en behoeft niet persé negatief gezien te worden voor een jongen. Ook meisjes spelen wel eens met treintjes kan je denken. Het kan toch een uiting van fantasie zijn, nietwaar?

Dat de moeder er met een oudste jongen van een jaar of veertien, vijftien erg jeugdig uitziet, zij haar gegund. Een sterke erfmassa is nooit weg en mooi zijn is geen zonde, wel? Een figuur hebben als een 25-jarige met zo'n oudste is om jaloers op te zijn!!

Na vele wederwaardigheden, waarin de spontane, creatieve en goede eigenschappen van de kinderen duidelijk getoond worden, blijken zelfs de volwassenen wel het buitenaardse wezen in hun macht te willen hebben, echter niet door moordlust bezielde te zijn zoals in vele andere science fiction-lectuur. Die spontane, creatieve en

¹⁾ Zie deel 3 en slot vande uitstekende artikelenserie „Revolutie in Nederland” van J. S. Wigboldus in Opbouw van 9-7-'82, pag. 215 en 216.

Redactie ontving

Phil Bosmans - *Vergeet de mooie dagen niet* - Luisterboek - f 25,-
- Intermedium /-Kok, Kampen.

Hoytema kalender 1983 - f 22,90
- Uitg. A. G. Schoonderbeek, Laren.

Prof. dr. David Flusser e.a. - *De laatste dagen in Jeruzalem* - De Paasweek op de voet gevolgd. Een joodse visie op de gebeurtenissen rond het proces tegen Jezus. Uitgegeven door Kok, Kampen - 135 blz.

Ds. M. R. v. d. Berg - *Gij geheel anders* - Bijbelse richtlijnen voor een christelijk leven, tweede druk - 111 blz. - f 12,50 - Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Dr. B. Wentsel - *De Openbaring, het Verbond en de Apriori's* - Dogmatiek, deel 2 - 633 blz. - f 95,- - Uitg. Kok, Kampen.

Dr. W. van 't Spijker - *Doop in plaats van besnijdenis* - 71 blz. - f 9,90 - Uitg. De Groot, Goudriaan.

Dr. W. H. Velema - *Hoe Christelijk is de Christelijke ethiek?* - Over het eigene van de christelijke ethiek. Apeldoornse Studies nr. 9 - 53 blz. - f 14,90 - Uitg. Kok, Kampen.

Prof. H. J. Schilder, Richteren en Ruth - *Een vacature vervuld* - 80 blz. - f 12,50 - Kok, Kampen.

Ds. M. R. v. d. Berg - *Kunnen we God kennen?* - Ondertussen, 3, Een poging tot het beter verstaan van het evangelie - 13 blz. - Administratie: J. van Dongen, Betje Wolffstraat 8, 9721 RR Groningen, tel. 050 - 25 30 76.

Dr. K. Sietsma - *Goddelijke Soevereiniteit en menselijke verantwoordelijkheid*, fotografische herdruk, ingeleid door ir. J. v. d. Graaf en ds. J. Overduin - 87 blz. - f 14,90 - Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Drs. A. Noordegraaf - *Kerk en samenleving* - 58 blz. - f 9,90. Uitgegeven door De Groot, Goudriaan.

Dien de Haan - *Voor ogen die het donker zagen* - Dichtbundel - 50 blz. - f 3,75 - Uitg. Stichting Elisabethbode, Lochem.

Dr. C. A. Tukker - *Zoals de ouden zongen* ... Geloof en belijden voorheen en nu - 61 blz. - f 9,90 - De Groot, Goudriaan.

Mogelijk wordt op één of meerdere van deze uitgaven in een recensie teruggekomen.

goede eigenschappen blijken trouwens duidelijk versterkt te worden door „E.T.”: onderling jouwen tussen leeftijdsgenoten neemt af, behulpzaamheid neemt toe, medegevoel, medelijden, het vermogen je zin door te drijven enz. Teveel om op te noemen.

De vaderfiguur die dan uiteindelijk de film weer binnenwandelt, sluit zich bij het streven van het groepje aan en blijft zelfs (letterlijk!) achter de moeder staan als hoofdpersoon en „E.T.” afscheid nemen, beiden hun individualiteit bewarend en eigen leefwereld aanvaardend. In gedachten en herinneringen zullen zij voortleven bij elkaar. Een close-up van een warm kloppend hart sluit de film en een brok voelbare emotie in de zaal af: de tranen van de kinderen zijn gedroogd, het snikken opgehouden!

Of ik me als vader jaloers voel? In het geheel niet, in rond twee uur wordt een stukje opvoedingsmogelijkheid geboden van een voor het kind onverdachte zijde, waar ik (en andere vaders) een veelvoud van die twee uur voor moet beïnvloeden. Als u die film ook al gezien hebt, zult u eveneens „E.T.” vergelijken met Jezus Christus zoals mijn vrouw deed.

Waarom de vlucht van het E.T.-ruimteschip naar de aarde in het begin van de film plaatsvond, is niet te zeggen, behoeft volgens de makers van de film geen beantwoording: de belevenissen en gevoelens, daden en hulpzaamheid nù zijn het belangrijkste. Daarbij kunnen absolute normen en waarden gemist worden, net als hun vertegenwoordiger.

Autoriteit wordt alleen nog geaccepteerd als die dienstbaar is aan een grotere groep; tegen die groep in wordt ze verfoeid, is de conclusie die we kunnen trekken uit het verhaalde over Freud en het verfilmde over E.T. Toch lijkt me hier de oplossing van het probleem te liggen: autoriteit mag niet in de plaats komen van de liefde tot de waarheid.

Een groep heeft toch niet altijd gelijk? Komt autoriteit wel in de

plaats van de liefde tot de waarheid (zoals bij Freud), dan is er sprake van jaloersheid. Waar dat toe kan leiden, is in de Paastijd toch wel bekend!

De kern van elke jaloezie is gebrek aan liefde, die de ander niet vrij kan laten. Die jaloezie was in E.T. niet te zien.

Jaloersheid

Als gebrek aan liefde zich inderdaad uit in jaloersheid, kan dan gezegd worden dat liefde zich altijd uit in het afwezig zijn van jaloersheid?

Ik dacht van wel en denk dan vooral aan het grote voorbeeld dat de Here Jezus ons gegeven heeft en aan het navolgen waarvan wij nooit zullen toekomen.

Een veréénZELVing tussen een Zoon en Zijn Vader die zijn weerga in de geschiedenis niet heeft en niet meer zal krijgen ook. Deze band heeft onze Here Zelf ook natuurlijk gevóeld. Hij lééfde eruit! wat door Hem werd uitgedrukt in de bekende woorden: „Mijn spijze is te doen de wil van

de Vader in de hemelen”. Afhankelijkheid ten top!! Zoiets behoort ook bij een Zoon die het zegel (als slaaf) van de Vader heeft opgedrukt gekregen: Joh. 6 : 27.

Dat DOEN was hem ernst, getuige de als eis geformuleerde woorden uit Matth. 5 : 17-47, een eis waartoe Hij Zelf volkomen bereid was. De Heer maakte ook ernst met de erop volgende en ermee verbonden belofte: „Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw Hemelse Vader volmaakt is”. Geen zedelijke, als wel een religieuze volmaaktheid die in de Schrift altijd inhoudt een gericht-zijn op God en het Zijn geboden willen doen.

Zullen we in het vervolg i.v.m. de Here Jezus maar beter niet kunnen spreken van orthopraxie als zuiver in het doen” (Lucas 23 : 46)? Want was (het aanhangen van) de leer niet (het aanhangen van) de Heer? Zie hiervoor de Heidelbergse Catechismus Zondag 1 en ook antwoord 64.

Een volgende keer graag het schetsen van de consequenties hiervan voor opvoeding en onderwijs.

Boekbespreking

De doop met de Heilige Geest

door dr L. Floor,
uitgave Kok, Kampen,
239 bladzijden, f 34,50.

Enkele gegevens

Dit boek is opvallend goed uitgegeven. Een geplastificeerde witte band met blauwe titelopdruk en een duif op de omslag, in grijze kleur. De eerste indruk is: ruim, zuiver, smetteloos.

De schrijver is predikant geweest in de Christelijke Gereformeerde kerken en momenteel verbonden aan de Universiteit van Potschefstroom, Zuid-Afrika, als hoogleraar in de nieuwtestamentische vakken.

Wat er niet in staat

De titel doet vermoeden, dat het om een studie gaat, speciaal gericht op wat de Charismatische beweging propageert. Dat is echter niet het geval. Het boek is niet polemisch of bijzonder kritisch tegen die beweging. Haar „evangelie” komt wel enkele malen ter sprake, doch slechts waar het past en soms als terloops. Het laat zien hoe ongefundeerd veel van de boodschap uit die krngen is.

Voorts geeft de auteur ruime informatie, waarmee een wegen van wat in moderne stromingen in en buiten de kerken leeft, mogelijk is. Hij houdt zich duidelijk aan de titel, beperkt zich dus uitsluitend tot de doop met de Heilige Geest en wat daarmee samenhangt. Het is geen studie over „Het werk van de Heilige Geest”, zoals bijv. dr A. Kuiper die publiceerde in 1888.

Een theologisch werk

Op de achterflap staat, dat het boek gewone gemeentelieden geweldig zal aanspreken; ik betwijfel dat „geweldig”. Het is nl. door een theoloog geschreven, speciaal voor hen die (enigszins) in de theologische wereld thuis zijn. De terminologie en de vele citaten wijzen daarop, terwijl ook talloze exegetische en dogmatische problemen de revue passeren. 7 bladzijden ingeruimd voor een bibliografie zegt in dit verband wel iets. Niettemin zijn taal en stijl eenvoudig gehouden.

Vermoedelijk is het boek ontstaan uit colleges. Je komt namelijk bepaalde zaken meer dan éénmaal

tegen, zij het telkens in een ander verband. En je hoort bij het lezen een docent aan het werk.

Soms kost het moeite in het geheel de éigen gedachten van prof. Floor te ontdekken; hij treedt dan meer op als gids, die veel aanwijst en dan overstapt op iets anders.

Het register van aangehaalde bijbelteksten beslaat 8 bladzijden; de lezer ontvangt op veel plaatsen verduidelijking van de Schriften. Inhaerent aan de opzet van 't boek is dat het een wat tijdloze indruk maakt.

De schrijver laat het „gewone kerklid” aan zijn trekken komen, door op enkele plaatsen wat hij noemt 'openbaringshistorische' en/of 'heilshistorische' aspecten aan te geven en dan daaraan toe te voegen „het heilsordelijke”.

Laten we samen iets in het boek lezen.

Wat is de doop met de Heilige Geest?

„Jezus doopt met de Heilige Geest. Dit betekent: Hij vestigt het koninkrijk van God op aarde. Hij brengt mensen tot gehoorzame erkenning van de heerschappij van God. Hij brengt mensen weer in een intieme, persoonlijke verhouding tot God, hun Schepper.” (p. 24).

Zoals de doop van de Here Jezus voor Hem was de publieke *aanstelling* als Messias en tevens de *toerusting* tot die taak, zo ook voor degenen die daarna de Geestdoop ontvingen en ontvangen. Die Geest, die de Vader zendt (Joh. 14 : 26 e.v.) is de Geest van onze Heiland. Hij is Zijn gave en deelt daarin Zijn gaven uit. Het grote gebeuren daarvan is het Pinksterfeest.

De uitstoring van de Heilige Geest

Dit is „een nieuw begin, het is de inauguratie van de nieuwe eeuw, de eeuw van de Heilige Geest. In zekere zin is Pinksteren onherhaalbaar. Als heilsfeit kan de uitstorting van de Heilige Geest zich niet herhalen. Het is dan ook verkeerd om van een nieuw Pinksteren te spreken of om te bidden om een nieuwe uitstorting van de Heilige Geest.” En even verder „Openbaringshistorisch is Pinksteren uniek en daarom onherhaalbaar, maar heilshistorisch d.w.z. in het leven van elke gelovige moet er toch ook een doop met de Heilige Geest plaatsvinden. Deze doop met de Heilige Geest verschilt in wezen niet van het nieuwe leven, het leven van het geloof. Door de doop met de Heilige Geest ontvangen we toegang tot een leven in gemeenschap met God”. (56,57). Past hierbij niet een vraag en wel „hoe is dat dan met de prediking van Petrus op de Pinksterdag? Hij zegt zomaar

EVANGELISCH CENTRUM

In de buurt van 't Harde vinden we het Evangelisch Begeleidings Centrum, bestaande uit:

„De Eikenhorst” - crisis interventie centrum;
„de Schuilplaats” - therapeutisch centrum;
„Schouwenburg - gezinscentrum.

Mensen in allerlei noodsituaties - m.n. die samenhangen met verslaving - vinden hier liefdevolle hulp en begeleiding.

Het EBC wil graag in contact komen met jongeren, die een jaar hun beste krachten willen geven als DIACONAAL WERKER of die er in principe voor voelen STAFMEDEWERKER te worden.

Belangstelling? Neem dan contact op met dhr. W. Achter de Molen, alg. leider, Vaarbekerweg 7, 8084 PT 't Harde, tel. 05258-1833.

(Hand. 2:38,39), want die belofte - van de Geest - geldt u, uw kinderen en allen die verre zijn, zovelen de Here onze God roepen zal." In Gods grote genade, in Zijn verbond, hebben we toch deel aan Zijn Geest? Die behoeven we toch niet nog eens (afzonderlijk) te ontvangen?

In de Paulinische brieven is over dat ontvangen van de Heilige Geest veel onderwezen. Dr Floor geeft een 3-tal motieven aan. Een kuriologisch, de nauwe band tussen de verhoogde Heer en de Heilige Geest; een ecclesiologisch, gericht op de kerk als lichaam van Christus en een eschatologisch motief, de Geest als gave van de eindtijd.

Uitvoerig komt in dit verband ter sprake de betekenis van 1 Cor. 12:13. De vertaling zou moeten luiden „allen met één Geest gedoopt... met één Geest gedrenkt". hetgeen wijst op de alles doordringende werking van de Geest (109).

De doop dóór de Heilige Geest?

Hier komt de controverse met de Pinksterbeweging naar voren. „De doop met de Heilige Geest is dus voor Paulus het begin van het leven in gemeenschap met God" (112). Hij bindt de gelovigen samen als lichaam van Christus. „Daarom kunnen we de doop met de Heilige Geest niet beter omschrijven als de inlijving in de gemeente" (115), en „Christus (neemt) door zijn Geest zondige mensen, of het nu joden zijn, proselieten of heidenen, op in Zijn lichaam" (116).

Na deze doop (inlijving) is er voortgang in het leven van de christen en zien we wat in Ef. 5:18 als gebod tot ons komt, n.b. de vervulling met de Geest, met de dienst van de HERE, het beheerst en geleid worden door de Here Christus, de toerusting tot het leven.

De Heilige Geest woont in de gemeenten, we leven in Christus en Hij werkt in ons, óók persoonlijk (1 Cor. 6:19). Door het Woord der genade, Col. 3:16 en daaruit volgt de vrucht (Galaten 5). We zijn verzegeld met de Geest, Ef. 4:30 tot de dag der verlossing. Christus drukt Zijn stempel (eigendomsbewijs) op ons door de Geest. Ook hier een controverse met de Pinksterbeweging.

De Heilige Geest en de prediking

In een afzonderlijk hoofdstuk komt naar voren dat de Heilige Geest hier op aarde werkt, enkel door het Woord. Door de Here Christus, die het Woord is dat vlees werd, Joh. 1, door de prediking van de apostelen en door het geschreven Woord, dat ook werk van de

Geest is (204). Daarin openbaart Hij zich met macht, Rom. 15:19. Het moet in geloof aanvaard worden, onder de verlichtende werking van de Heilige Geest. Vandaar de opwekking - het bevel - wandelt door de Geest, Gal. 5:16. „Wanneer echter in het Nieuwe Testament geloof als gehoorzaamheid omschreven wordt, mag deze gehoorzaamheid nooit van de inhoud van het evangelie losgemaakt worden. Geloof is gehoorzaamheid aan het evangelie en inhoud van het evangelie is Jezus Christus en daarom is geloof in het Nieuwe Testament geen abstractie, maar geloof in een Persoon, namelijk de Here Jezus Christus" (219).

Deze bijdrage beoogt niet meer dan een summier weergave, van het boek te zijn.

Terugziende op mijn verhaal heb ik me afgevraagd of het accentueren van het theologische in dit boek terecht is. Toch meen ik dit te kunnen handhaven. Het is ook niet negatief bedoeld.

Tot slot de opmerking dat het een echt gereformeerd boek is, zij het met nuances die voor een deel anders liggen dan wij in onze kring opmerken. De schrijver heeft, naar het mij voorkomt, weinig gezicht op wat we als Ned. Gereformeerde kerken sinds de oorlog hebben doorgemaakt.

M. de Jonge, Voorburg

—o—

Dr A. N. Hendriks - „Om de Bediening van de Geest" - Bijdragen over het ambt, de prediking en het pastoraat.

Paperback - 122 pag.
Uitgave van Van den Berg, Kampen. Prijs f 16,50.

Dr Hendriks, (vrijgemaakt) gereformeerd predikant te Amersfoort-Centrum heeft verschillende publikaties van zijn hand zoals die in de loop der jaren in verschillende bladen verschenen zijn in dit boek gebundeld. Het gaat hem om de opbouw van de gemeente. Daartoe dienen de ambten werkelijk te functioneren als organen van de Geest van Pinksteren. De apostel Paulus heeft in II Cor. 3:8 de ambtelijke dienst getypeerd als de bediening van de Geest in heerlijkheid. Aan deze paulinische woorden heeft de auteur de titel voor dit geschrift ontleend. Wij achten deze titel treffend gekozen. Want de bediening der ambten bedoelt zonder meer de doorbraak van de Geest in de harten der mensen te bevorderen. Dr Hendriks schrijft achtereenvolgens over de ambten als instrumenten van de Heilige Geest, over de schriftuurlijke fundering van het ambt

van de dienaar des Woords en over het ambt en de gemeente. Ook wordt nader ingegaan op een publikatie van de RK theoloog Schillebeeckx over het ambt. De positie en het werk van de zending worden nader belicht. De catechismusprediking krijgt volle aandacht terwijl ook het thema: Wet en evangelie aan de orde wordt gesteld en verder nauwkeurig wordt uitgewerkt. Het ambt van ouderling komt binnen het blikveld in betrekking tot de zegen en de prediking terwijl het boekwerk wordt afgesloten met een uitvoerige bijdrage over het lijden van Gods kinderen in het kader van de belijdenis van Gods voorzienig Vaderschap.

Met desbetreffende vragen wordt immers de pastor regelmatig geconfronteerd.

Hendriks heeft in de ettelijke hoofdstukken, die het boek vullen, heel wat nuttig materiaal aangedragen waarmee niet alleen ambtsdragers, maar ook gemeentelieden hun winst kunnen doen. Het is te betreuren, dat de prediking niet méér aan bod is gekomen al vinden wij het gedeelte, dat handelt over de catechismusprediking, bijzonder oriënterend en instruerend! Het betoog is stevig historisch gefundeerd.

Hier zit ongetwijfeld veel studie achter. „De Catechismus geeft geen bloemlezing, maar een samenvatting van de apostolische leer" (p. 73). In navolging van onze voormalige leermeester, Prof. C. Veenhof, leiden wij de catechismusprek steeds in met de woorden: Wij bedienen U Gods Woord zoals u het vindt verklaard en samengevat in zondag... HC. Dit lijkt ons nog altijd een toereikende vertolking van de inzet en intentie van de catechismusprek. Het gaat om de leer van Gods Woord! Het is nodig om de catechismusprediking zeker in deze tijd te handhaven. Laten vooral de vakante kerken erop letten, dat de aandacht voor dit belijdenisschrift in de kerkdiensten niet verbleekt. Men bewijst de gemeente daarmee absoluut geen dienst. Ook de jeugd moet zo, náást het catechetisch onderwijs in de werkweek, op de zóndag bepaald worden bij de parels van grote waarde, die liggen opgetast in de konfessie naar de Schriften! Het is noodzakelijk, dat ook de jongeren de dwalingen en ketterijen met Gods Woord leren te weerleggen. Ik ben het met Prof. Trimp eens, dat het systeem van wekelijkse catechismusprediking van grote pedagogische waarde is voor gemeente en prediker. (zie citaat op pag. 73). Dr Hendriks schrijft terecht op pag. 75, dat de tweede dienst een eigen karakter draagt en geen doublure van de morgendienst is, Hélaas lijken de beide kerkdiensten liturgisch als twee druppels water op

Administratie

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38
3956 TD Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs:

f 42,— per jaar of f 22,— per halfjaar.
Buitenland f 50,— per jaar of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen"
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

elkaar. We zullen ons erop dienen te bezinnen hoe wij deze ontsporing kunnen corrigeren. De auteur maakt hele goede opmerkingen over de verhouding tussen Wet en evangelie in de bediening van het Woord. De Wet heeft inderdaad een ontdekkende, aanklagende functie in het leven van Gods kinderen, maar dan niet voorafgaande aan de bekering, maar in het leven van de bekeerden! (pag. 81). Ik ben het met de amersfoortse pastor niet eens, dat de ouderling de zegen aan het slot van de eredienst niet in de u-vorm mag uitspreken. Ook acht ik het niet overtuigend als Hendriks stelt, dat vanwege het gebed van de gemeente het preeklezen als regel aan de ouderlingen moet zijn voorbehouden. Ik zou in deze dingen een bepaalde vrijheid willen bepleiten. Wél geloof ik, dat het preeklezen de gemeentelid zich moet onthouden van het uitspreken van de zegen in de u-vorm. Hij heeft daartoe namelijk geen enkele ambtelijke bevoegdheid. Maar wat de oudsten betreft zou ik het in onderling overleg aan hen zélf willen overlaten of zij willen kiezen voor de u- of voor de ons-vorm. Het ligt er maar aan hoe zij in dat kader hun ambtelijke dienst inschatten. Het is overigens opvallend, dat er een (vrijgemaakt) geref. predikant is, die de Aäronietische zegen de gemeente oplegt in de volgende vorm: „De HERE zegent u en behoedt u etc."

Niemand kan hem m.i. dat recht betwisten. Verder is het frappant, dat de predikanten bij de bediening

van het Heilig Avondmaal eigenlijk allemaal voor de *ons*-vorm kiezen „tot een volkomen verzoening van al *onze zonden*”, terwijl niemand hun kan verbieden *U* te zeggen. *Het is immers bediening van het zichtbare Woord!*

We zijn blij met het feit, dat Hendriks de ouderlingen oproept tot intense Bijbelstudie. „Wie anderen tot zegen wil zijn, moet zich eerst zelf laten zegenen door de Schrift. De ouderlingen zullen dit in onze gehaaste tijd duidelijk voor ogen moeten houden. Wanneer onze kennis van de godzaligheid verarmt, gaat ook ons ambtelijk werk versralen.” (pag. 106). Het is een duidelijk minpunt als op onze kerkeraadsvergaderingen de Bijbel alleen maar opengaat wanneer we naar goede gewoonte beginnen met de Schriftlezing. *Wij dienen op de Bijbel aanspreekbaar te zijn! Dát is de basis van onze ambtelijke dienst. Dáárvoor moet de gemeente kapitulieren.*

Het slot van het boek is bijzonder sterk. De schrijver geeft in kort bestek weer hoe opvattingen van Wiersinga, Barth, Bonhoeffer en Berkhof over de Voorzienigheid

van God en over zijn tegenwoordigheid en almacht niet stroken met het getuigenis van de Heilige Schrift. Heel wat teksten worden genoemd om het betoog te staven. Wat onze kritiek betreft nog het volgende. Wij vinden het jammer, dat er twee boekbesprekingen in deze bundel zijn opgenomen. Men kan via een boekbespreking o.i. de lezers niet voldoende inleiden in het gedachtengoed van de man, wiens werk men recenseert. Verder viel het ons op, dat hoezeer de schrijver ook een begrijpelijke stijl hanteert om zijn gedachten vorm te geven, hij toch uit een tamelijk beperkte woordenschat put. Daar kan natuurlijk een bepaalde opzet achter zitten. Maar het geheel heeft wel het effect, dat de woordkeus nergens flitsend is. Maar dit doet niets af van de grote waardering, die wij hebben voor dit boek van Dr Hendriks! Van den Berg heeft voor een keurige uitgave gezorgd. Wij kwamen geen drukfouten tegen! Hulde! Neem en lees!

O. Mooiweer, Enschede

Kerknieuws

Breukelen

Wisseling van het scribaat.
Voormalige scriba: H. v. d. Neut.
Nieuwe scriba: B. P. Vreugdenhil.
Het postadres van de kerkeraad blijft ongewijzigd: Postbus 145, 3620 AC Breukelen.

Haarlem

Ds A. van der Dussen zal D.V. zondag 3 juli a.s. zich aan de gemeente van Haarlem verbinden.
Na in de morgendienst, aanvang 9.30 uur, te zijn bevestigd door ds G. van Atten, hoopt ds Van der Dussen in de middagdienst zijn intrede te doen. Deze dienst begint om 14.30 uur en wordt gehouden in de Bakenesserkerk, ingang Vrouwestraat 10, Haarlem.

Ds H. Smit

Dezer dagen is cum laude voor het doctoraal examen aan de V.U. geslaagd ds H. Smit te Barendrecht.

Het onderwerp van de doctoraal scriptie was: Gods transcendentie en condescendentie en het verband tussen beide.

Verzoek aan de kerkeraden

Wij willen graag het volgende nog eens onder de aandacht van de kerkeraden brengen.
Indien een broeder of zuster wegens verhuizing zijn of haar kerk verlaat, komt het (naar overigens

goed gebruik) voor dat de attestatie wordt afgegeven aan het betreffende lid of, indien een gezin verhuist, aan het hoofd van het gezin.

Of het betreffende lid de attestatie bij een van de zusterkerken inlevert, kan de kerk die de attestatie afgeeft niet nagaan.

Daarom is het goed als de kerken elkaar bericht sturen als er zich leden gaan vestigen in het kerkgebied van een zusterkerk. Wilt u hieraan denken bij het afgeven van attestaties?

Gezamenlijke zomerdiensten Oosterbeek/Wolfheze en Wageningen

Op de zondagen 17, 24, 31 juli en 7 augustus zullen gezamenlijke kerkdiensten worden gehouden van de Ned. Geref. Kerken van Oosterbeek/Wolfheze en Wageningen.
's Morgens te 10.30 uur te Wolfheze, Wildforsterlaan 1; 's avonds te 19.00 uur te Wageningen, Markt 25.

Loof den HERE, mijn ziel, en al wat in mij is, Zijn Heiligen naam;
Loof den HERE mijn ziel en vergeet niet een van Zijn weldaden.

Psalm 103 : 1, 2

Onze HERE en Heiland Jezus Christus haalde plotseling thuis, mijn lieve man, onze vader en grootvader

RENGERT VAN OORD

6-2-1924

† 15-6-1983

Dankbaar zijn wij voor alle zegeningen en blijdschap die wij met elkaar mochten genieten.

Werkendam: Agaath van Oord-van Bergeijk

Zuulichem: Arth en Goof van Oord

Rengert, Jesse, Godfried,

Lois, Hanne

Pijnacker: Mieke en Teo van Craaikamp

Eliane, Jonathan

Utrecht: Agaath van Oord

Canada: Caroline en Maarten van Oord

Joas, Reynold

Nieuwegein: Marius Jan en Helen van Oord

Hardinxveld-Giessendam: Helene Marie en Jan van Houwelingen

Julia

Utrecht: Margriet van Oord

Utrecht: Annelies van Oord

Hein Griffioen

„Thuishaven”

Kappenwaard 30

4251 XP Werkendam

De begrafenis heeft inmiddels plaats gevonden op zaterdag 18 juni j.l. te Werkendam.

Woensdag 15 juni nam de Here plotseling uit ons midden weg

broeder R. van Oord

Met dankbaarheid gedenken wij zijn trouw en inzet voor de gemeente.

Sterke de Here door zijn Woord en Geest zijn vrouw en kinderen.

De gemeente van

Almkerk-Werkendam

Zoekt U
in 't voor- of naseizoen
voor uw groep ruimte?
Wist U dat

Evangelische Camping „t BELOOFDE LAND”

voor grote en kleine groepen
accommodatie heeft?

Bosweg 17, 3781 NG Voorthuizen
Tel. 03429 - 2942

1e jaars student zoekt

WOONRUIMTE in Delft of omgeving

met ingang van 1 augustus a.s.
of eerder.

R. van Wageningen, Cannenburg 74,
1081 HC Amsterdam, tel. 020-440293

Nieuwe Opbouw-uitgave

De aangekondigde brochure
over

Antroposofie

van Drs Pieter van Kampen

is te bestellen bij
Administratie „Opbouw”,
Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum.

De prijs bedraagt f 3,50 plus portokosten. Bij toezending van de brochure ontvangt men tevens een accept-girokaart met het verschuldigde bedrag.

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN

IN DIT BLAD !

Geef Pjotr een (kinder) Bijbel

Pjotr is een van de miljoenen kinderen in Oost-Europa die graag een kinderbijbel willen. In het Oostblok woedt een ideologische strijd om de kinderziel. Laten wij Pjotr en zijn leeftijdgenoten het evangelie in handen geven.

Stichting „Antwoord” streeft er naar 100.000 kinderbijbels er heen te brengen. Prijs per exemplaar: f 20,-, inclusief vervoer. Hoeveel neemt u er voor uw rekening?

Pjotr heeft een boekje geschreven voor zijn leeftijdgenoten in Nederland. Omdat hij veel heeft te vertellen. Maar hij kan niet zelf hierheen komen. Het (dunne) boekje kost niets.
Vraag 't aan bij Stichting „Antwoord”, postbus 198, 4700 AD Roosendaal.

Giro
1166


stichting
antwoord